

СТАНОВИЩЕ
за дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен "доктор"
в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт,
професионално направление 7.1. Медицина,
научна специалност „Неврология“

на д-р РАДИНА СВЕТЛОЗАРОВА ФУЧИДЖИЕВА,

на тема:

**"ПРОГНОСТИЧНИ МАРКЕРИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ
НА АФАЗИЯТА СЛЕД ОСТЪР ИСХЕМИЧЕН ИНСУЛТ"**

с научен ръководител:

проф. д-р СИЛВА ПЕТЕВА АНДОНОВА-АТАНАСОВА, д.м.н.

Изготвил становището: доц. д-р БОЙКО СТАМЕНОВ, дм
Национална спортна академия "Васил Левски", София,
Медицински университет - Плевен

Становището е изготвено в съответствие със заповед № Р-109-485/ 18.11.2021 г. на Ректора на МУ-Варна. Представените материали по процедурата отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитието на академичния състав в МУ „Проф. д-р П. Стоянов“.

Д-р Радина Светлозарова Фучиджиева завършва медицина в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна през 2014 година. От 02.11.2015 г. специализира „Нервни болести“ във Втора неврологична клиника с отделение за лечение на остри мозъчни инсулти и отделение за интензивно лечение на неврологичните болести на УМБАЛ „Св. Марина“, гр. Варна. От месец март 2017 година е редовен асистент към Катедра „Нервни болести и невронауки“ на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - гр. Варна. Д-р Р. Фучиджиева е докторант към Катедра „Нервни болести и невронауки“ на МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна. Отчислена е с право на защита на 18.11.2021 г.

Значимостта и актуалността на разработвана тема е съществена поради високата честота, тежестта на протичането, остатъчната симптоматика и социалната значимост на исхемичния мозъчен инсулт. Комуникацията е от основно значение за всекидневния живот. Афазията повлиява много аспекти от живота на засегнатия пациент. От личните отношения, през професионалната реализация до икономическото благополучие. Разочарованието от трудностите в общуването, заедно с други поражения от инсулта водят до тревожност и депресия. Афазията тежко инвалидизира пострадалия. Рехабилитацията и възстановяването на болния е силно затруднено. Всичко това определя значимостта на дисертацията в национален и международен аспект.

Основни характеристики на дисертацията, целта, задачите, извършената работа с оценка на резултатите и приносите: Дисертационният труд е правилно структуриран на 156 страници. Основните раздели са представени в подходящ обем – литературен обзор 47 стр.; материал и методи 4 стр.; собствени резултати 42 стр.; обсъждане 7 стр.; заключение 4 стр.; изводи 1 стр.; приноси 1 стр.; приложения 11 стр. Използваната литература включва 291 източници, от които 12 на кирилица и 279 на латиница. Текстът е издържан езиково и стилово, а използваната специализирана терминология съответства на съвременните изисквания. Трудът е богато илюстриран с 55 фигури и 3 таблици. Фигурите са достътно на брой, информативни, с добре подбран дизайн.

Авторът е запознат пълноценно с писмената информация по темата, което личи от представения **литературен обзор**. Посочени и адекватно интерпретирани са най-съществените наши и чужди публикации.

Целта е конкретна и ясно формулирана. Тя уместно е разделена на две части. За изпълнение на така представената цел докторантът си поставя шест подчинени на същността на целта **задачи**, насочени към пълноценно разработване на темата на дисертацията. Задачите включват и характеристика на пациентите с инсулт, преминали през Втора клиника по нервни болести на УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна за 2020-2021 г.

Използваният контингент включва 67 болни, разделени в две групи – 17, на които е проведено лечение с тромболиза и 50 пациента с ИМИ на стандартно лечение

без тромбоза. Всички болни са били на стационарно лечение във Втора клиника по нервни болести и Отделение за интензивно лечение на неврологичните болести на УМБАЛ „Св. Марина“ Варна в периода януари 2020 - юли 2021 г. Подборът на случаите е направен по подходящи и стриктно спазвани включващи и изключващи критерии.

Дисертантът е използвал съвременни изследователски **методи** в своята работа и по-специално невроизобразяване на мозъка с КТ или МРТ. Прилагани са международно утвърдени оценъчни скали представени като приложения. Разработена е анкетна карта от 4 страници (приложение 5) за социално-демографските характеристики, наличието на рискови фактори, придружаващи заболявания, провеждано консервативно лечение и др. Получените данни са обработени статистически с основните съвременни методи.

Собствените резултати са анализирани и интерпретирани коректно. Където е възможно и необходимо са проведени сравнения с данни на чужди автори, без да е проявена пристрастност. Приемам и поддържам изтъкнатите от автора **изводи и приноси** с оригинален и потвърдителен характер. Изразявайки положително си становище, бих изтъкнал извод №6, представящ осем характеристики свързани с благоприятното възстановяване на афазията. Дисертационното проучване предоставя богата информация с теоретичен и приложен характер, която има значение за обогатяването на медицинската практика при болни с исхемичен мозъчен инсулт. Докторантът е проявил способности да открива актуална проблематика, да организира, реализира и интерпретира научни изследвания. Трудът е особено полезен за адекватната оценка и повлияване на афатичните нарушения при пациенти с ИМИ. Дисертацията дава възможност за оптимизиране на усилията за максимално подобрене на болните.

Авторефератът на дисертационния труд, представен на 60 страници, отговаря напълно на изискванията. В него са включени в съкратен вид всички части на дисертацията. Той обективно отразява постановката на научната разработка, методите на изследване, резултатите и анализа.

Публикувани са 3 научни статии свързани с дисертационния труд. Посочени са и 6 научни съобщения по темата. Номер 3 от съобщенията не съответства на темата на дисертацията и не го приемам. Статиите и останалите съобщенията представят

пълноценно разглежданата дисертация пред съответната научна и професионална общност в страната и чужбина.

Критични бележки по отношение на целта, методиките, контингента и собствените резултати нямам. Намерените правописни и технически грешки са допустими. Изтъкнатата критична бележка по отношение на съобщение №3 не нарушава качествата на дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд на д-р Радина Светлозарова Фучиджиева е актуален, иновативен и се явява първо проучване в нашата страна на прогностичните маркери за възстановяване на афазията при болни след исхемичен мозъчен инсулт до края на третия месец след дебюта на съдовия инцидент. Дисертацията включва оригинални и потвърдителни научни приноси с реална значимост за практиката. Те са лично дело на докторанта. Изпълнени са критериите и изискванията на МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ Варна за придобиване на образователната и научна степен "доктор", както и нормите на съответния закон и правилник. Не се установиха данни за плагиатство. Всичко това е основание да дам положително становище и убедено да предложа на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на д-р Радина Светлозарова Фучиджиева образователната и научна степен "доктор" в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност „Неврология“.

28.01.2022 г.

(доц. д-р Бойко Стаменов, дм)